



دستورالعمل

تاکسیدرمی و خرید و فروش جانوران وحشی تلف شده در اسارت در مراکز مجاز

(در اختیار اشخاص حقیقی یا حقوقی، تکثیر و پرورش شده، غیر قابل رهاسازی در طبیعت، غیر بومی)

معاونت محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی

دفتر موزه ملی تاریخ طبیعی و ذخایر ژنتیکی

۱۴۰۲

با امعان نظر به وجود درخواست از سوی اشخاص حقیقی و حقوقی مبنی بر تاکسیدرمی جانوران وحشی تلف شده در مراکز مجاز و امکان خرید و فروش نمونه های کامل و یا اجزای آنها و با استناد به مواد ۸ و ۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و ماده ۸ آیین نامه اجرایی قانون شکارو صید مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران، لذا در راستای مدیریت امور مربوط به جانوران وحشی بومی و غیر بومی به عنوان یکی از وظایف ذاتی سازمان حفاظت محیط زیست ، **دستورالعمل تاکسیدرمی و خرید و فروش جانوران وحشی تلف شده در اسارت در مراکز مجاز** توسط سازمان به ادارات کل حفاظت محیط زیست استانی جهت ملاک عمل قرار گرفتن و اجرا ابلاغ می گردد.

ماده ۱: تعاریف

۱-۱ - سازمان : سازمان حفاظت محیط زیست .

۱-۲ - معاونت : معاونت محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی مستقر در سازمان حفاظت محیط زیست .

۱-۳ - دفاتر تخصصی : منظور دفتر موزه ملی تاریخ طبیعی و ذخایر ژنتیکی و دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش ، مستقر در معاونت محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی است.

۱-۴ - متقاضی : شخص حقیقی یا حقوقی که درخواست تاکسیدرمی و یا خرید و فروش نمونه کامل یا اجزای جانور تلف شده مشمول این دستورالعمل را دارد.

۱-۵ - مراکز مجاز : باغهای وحش ، باغ پرندگان ، مراکز تکثیر و پرورش جانوران وحشی در اسارت و بطور کل هر شخص حقیقی و حقوقی دارای مجوز نگهداری یک یا چند جانور وحشی.

۱-۶ - پروانه انتفاعی : پروانه های انتفاعی حسب مورد برای شکار و صید جانوران وحشی قابل شکارو صید که جنبه حرفه ای یا کسب یا تجارت داشته و همچنین برای خرید و فروش ، عرضه ، نگهداری ، صادرات ، واردات ، صادرات مجدد ، تکثیر و پرورش جانوران وحشی قابل شکارو صید اعم از زنده یا مرده یا اجزای آنها صادر می شود. (آیین نامه اجرایی قانون شکارو صید ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۷ - جانوران وحشی : جانورانی که منشأ طبیعی داشته و ذاتاً به صورت وحشی در طبیعت زندگی و تولید مثل می کنند. جانوران موضوع این آیین نامه اعم از پستانداران ، پرندگان ، خزندگان ، دوزیستان ، بی مهرگان و آبزیان می باشند. (آیین نامه اجرایی قانون شکارو صید ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۸ - **جانوران وحشی بومی** : جانوران وحشی که در طبیعت ایران زندگی می کنند. جانوران وحشی در اسارت نیز مشمول این تعریف می باشند. (آیین نامه اجرایی قانون شکاروصيد ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۹ - **جانوران وحشی غیر بومی** : جانوران وحشی که بومی ایران نبوده و به هر ترتیب از خارج از کشور وارد شده یا می شوند. (آیین نامه اجرایی قانون شکاروصيد ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۱۰ - **جانوران وحشی در معرض خطر انقراض** : جانوران وحشی که به دلیل جمعیت کم یا قرار گرفتن در شرایط زیستی بحرانی و یا تهدیدات ناشی از فعالیت های انسانی و تخریب زیستگاه یا تغییرات محیطی و زیست بومی و مانند آنها در معرض خطر نابودی قرار دارند. (آیین نامه اجرایی قانون شکاروصيد ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۱۱ - **جانوران وحشی حمایت شده و حفاظت شده** : جانوران وحشی که با عوامل تهدید کننده طبیعی و انسانی یا تخریب زیستگاه با کاهش جمعیت مواجه بوده و چنانچه مورد حمایت و حفاظت ویژه قرار نگیرند ، در معرض خطر انقراض خواهند بود. (آیین نامه اجرایی قانون شکاروصيد ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۱۲ - **جانوران وحشی عادی** : جانوران وحشی که از لحاظ وضعیت زیستی و جمعیتی شرایط مناسبی داشته و در معرض خطر انقراض نیستند. (آیین نامه اجرایی قانون شکاروصيد ، مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران).

۱-۱۳ - **حیوانات اهلی و خانگی** : به جانورانی اطلاق می شود که گونه های آنها کلاً و به مرور ایام دست آموز بشر گردیده و عرفاً و عادتاً در محیط زیست انسانی ساکن و یا دائماً نزد بشر زیست می نمایند مانند سگ و گربه ، مرغ و خروس ، گاو و گوسفند و بز اهلی و امثال آنها . جانورانی که گونه ها و جمعیت‌هایی از آنها هنوز به صورت وحشی در طبیعت زندگی کرده ولی توسط اشخاص زنده گیری و در اسارت و قفس زاد و ولد و تکثیر و پرورش یافته هرچند هم دست آموز شده باشند حیوان خانگی تلقی نمی شوند مانند طوطی ، میمون و کبک و امثال آنها. (دستورالعمل در مورد نحوه صدور مجوز پروانه های ورود و خروج حیوانات و جانوران وحشی مورخ ۱۳۷۱/۰۸/۲۵).

۱-۱۴ - **گونه های سایتیس (CITES)** : به جانوران وحشی مندرج در یکی از ضمائم کنوانسیون تجارت بین المللی گونه های گیاهی و جانوری در معرض خطر انقراض که به اختصار سایتیس نامیده می شوند اطلاق می گردد.

۱-۱۵ - **گونه های خاص** : در این دستور العمل منظور گونه های حمایت و حفاظت شده ، در معرض تهدید یا انقراض با هر درجه و یا مشمول ضمائم سایتیس (CITES) می باشد که برای اختصار با این نام خوانده می شوند.

۱-۱۶ - **مجوز نگهداری** : مجوزی است که مستند به مواد ۸ و ۱۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و ماده ۸ آیین نامه اجرایی قانون شکاروصيد از سوی سازمان یا اداره کل جهت نگهداری یک یا چند جانور وحشی بومی یا غیر بومی برای اشخاص حقیقی یا حقوقی صادر می شود.

۱۷-۱- تاکسیدرمی (آکنده سازی) : فرآیند تخصصی (فیزیکی و شیمیایی) که توسط فرد متخصص فن (تاکسیدرمیست) به منظور تبدیل تمام یا قسمتی از یک جانور تلف شده به یک نمونه تمام بدن (مجسمه) ، نیم تنه ، هدمانت (سر و گردن) ، تخته پوست ، اسکت ، دندان ، عاج ، جمجمه و ... انجام می گیرد که نمونه تهیه شده کاربردهای مختلفی از جمله موارد آموزشی دارد.

ماده ۲ : موارد مشمول

۲-۱- لاشه گونه های در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی که قبلاً مطابق با ماده ۸ آیین نامه اجرایی قانون شکار و صید مجوز یا پروانه انتفاعی برای آن اخذ گردیده است.

۲-۲- لاشه گونه هایی که از طرف سازمان به اشخاص حقیقی یا حقوقی به صورت امانی و یا سایر روشهای قانونی تحویل شده و دارای پروانه انتفاعی نیستند، با شرایط ذیل مشمول ضوابط این دستورالعمل خواهد بود :

الف : گزارش دقیق علت مرگ توسط دامپزشک مورد تأیید سازمان یا کارشناس اداره کل به منظور احراز عدم قصور شخص نگهدارنده

ب : عدم نیاز سازمان و اداره کل به لاشه.

۲-۳- لاشه جانوران غیر بومی که تحصیل آنها توسط اشخاص حقیقی و حقوقی مانند باغ وحش ها، مراکز تکثیر و ... از طریق قانونی انجام پذیرفته است.

ماده ۳ : فرآیند اخذ مجوز

۳-۱- تحویل نمونه به همراه مدارک و مستندات لازم به کارگاه تاکسیدرمی مجاز.

تبصره : کارگاه تاکسیدرمی باید از تحویل نمونه های فاقد مستندات قانونی و خارج از شمول این دستورالعمل خودداری نماید.

۳-۲- درج و بارگذاری مشخصات و اطلاعات نمونه در سامانه جامع محیط زیست به همراه مستندات قانونی توسط مسؤول کارگاه تاکسیدرمی مجاز.

۳-۳- انجام مراحل اولیه تاکسیدرمی توسط کارگاه.

۳-۴- اخذ شناسنامه از طریق سامانه جامع محیط زیست توسط مدیریت کارگاه تاکسیدرمی مجاز به نام خود.

۳-۵ - در صورت قصد واگذاری نمونه به شخص دیگر ، الزاماً می بایست از طریق سامانه مزبور نسبت به اخذ مجوز به نام فرد خریدار اقدام شود.

۳-۶ - برای اقداماتی نظیر تحویل امانی یا موقت به شخص دیگر ، تغییر محل نگهداری و یا در معرض دید عموم قرار دادن و حتی معدوم سازی به دلیل تخریب نمونه نیز می بایست از طریق سامانه توسط مالک مجوز دریافت شود.

ماده ۴ : تعهدات مسئول کارگاه تاکسیدرمی

۴-۱- همکاری با بازرسان یا کارشناسان اداره کل و دفاتر تخصصی جهت بازدید و بررسی و امکان دسترسی به نمونه ها در هر زمان .

۴-۲- نصب برچسب حاوی اطلاعات و مشخصات کامل با درج تاریخ اتلاف آن روی هر نمونه دریافت شده و اقدام همزمان برای شناسنامه دار کردن آن.

۴-۳- عدم خرید و فروش و قبول سفارش کار و نگهداری نمونه هایی که غیر قانونی تحصیل شده و یا به صورت زنده بوده و همچنین نمونه تاکسیدرمی شده و یا اجزای بدون مجوز.

۴-۴- ارائه تمامی سوابق و مجوزهای قانونی و اظهار نظر دامپزشکی مربوط به نحوه تلف شدن گونه در سامانه و در صورت لزوم به صورت حضوری و فیزیکی.

۴-۵- عدم برداشت افراد زنده از طبیعت.

۴-۶- اطلاع رسانی بموقع و تحویل نمونه های تلف و یافت شده در طبیعت به نزدیکترین واحد محیط زیست.

۴-۷- رعایت قوانین و مقررات مربوط به نوع فعالیت ، مندرج در قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و آیین نامه اجرایی آن ، قانون شکار و صید به همراه آیین نامه اجرایی ، قانون مدیریت ذخایر ژنتیکی کشور و آیین نامه اجرایی مربوطه.

ماده ۵ : سایر ضوابط

۵-۱- در خصوص گونه های خاص ، علاوه بر لزوم رعایت ضوابط این دستورالعمل ، قوانین و مقررات هر گروه از گونه ها می بایست رعایت شود.

۵-۲- ذبح حیوان با هدف تاکسیدرمی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی نیازمند استعلام و صدور مجوز از دفاتر تخصصی و همچنین جهت یوتانایز (مرگ آسان) جانوران بیمار ، علاوه بر مجوز از دفاتر تخصصی ، وجود گزارش دامپزشک مورد تأیید سازمان مبنی بر علاج ناپذیر بودن حیوان ضروریست.

۵-۳- در خصوص اتلاف گونه های دارای مجوز در اثر عوامل طبیعی ، مستندات کافی و همچنین گواهی دامپزشک ضروریست.

۵-۴- هرگونه اتلاف عمدی گونه های جانوری مشمول این دستورالعمل با هدف تاکسیدرمی آن اکیداً ممنوع است.

۵-۵- در خصوص گونه های جانوری تلف شده در قرقهای اختصاصی ، مطابق قوانین و مقررات مربوطه و همچنین دستورالعمل قرقها و سپس این دستورالعمل اقدام خواهد شد.

۵-۶- در صورتی که بر اساس قوانین و مقررات ، گونه مشمول ابطال پروانه انتفاعی باشد ، متقاضی موظف به پرداخت آخرین مبلغ مصوب و قانونی می باشد.

۵-۷- جانوران بومی وحشی تلف شده در عرصه های طبیعی یا در اثر سوانح مشمول این دستورالعمل نمی باشند.

ماده ۶: نظارت

۶-۱- نظارت بر اجرای مفاد این دستورالعمل بر عهده اداره کل است.

۶-۲- مسؤول کارگاه تاکسیدرمی مکلف به ارائه گزارش ، هر شش ماه یکبار از نمونه های مشمول این دستورالعمل به اداره کل استان می باشد.

۶-۳- اداره کل استان مکلف به برخورد قانونی پس از احراز اقدام به تخلف مسؤول کارگاه مطابق قوانین و مقررات است.